

13th Credit Risk Management Conference

Αποτελέσματα Έρευνας για τις
Επιπτώσεις της Πανδημίας Covid-19
στις Επιχειρήσεις και στους Κλάδους
της Ελληνικής Οικονομίας

Σταματίνα Παντελαίου
Διευθύντρια Οικονομικών Κλαδικών Μελετών
ICAP ΑΕ

Αθήνα, Νοέμβριος 2020

Ταυτότητα της Έρευνας

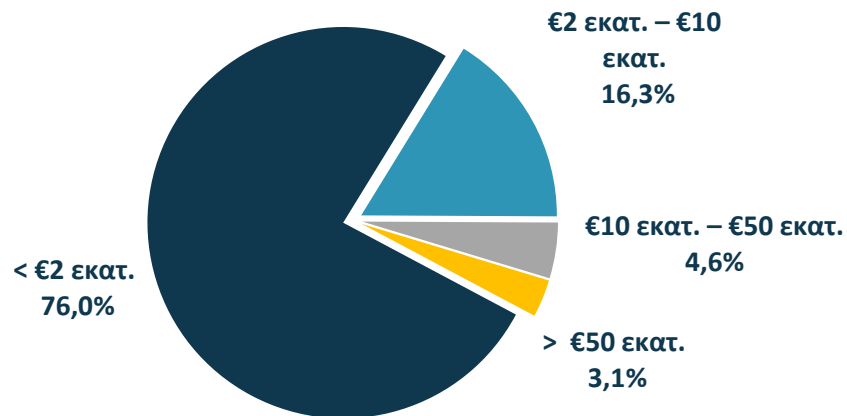
- **Δείγμα: 1.513** επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια.
- **Χρόνος:** Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το διάστημα **Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου 2020** (10.09 έως 3.11).
- **Μεθοδολογία:** Χρησιμοποιήθηκε **δομημένο ερωτηματολόγιο** με ερωτήσεις: i) μιας μόνο απάντησης ii) πολλαπλών απαντήσεων, το οποίο απευθύνθηκε σε Διευθύνοντες Συμβούλους, Οικονομικούς Διευθυντές και Credit Controllers.
- **Σκοπός:**
  - Η διερεύνηση και ο προσδιορισμός των **επιπτώσεων** του **κορωνοϊού** στις επιχειρήσεις και στους επιμέρους **κλάδους** οικονομικής δραστηριότητας.
  - Η διερεύνηση **καίριων ζητημάτων** που απασχολούν σήμερα τις επιχειρήσεις (πιστωτική πολιτική, τηλεργασία, μέτρα που λαμβάνουν, προτεραιότητες, φόβοι, ανησυχίες, προβλέψεις, κ.ά).

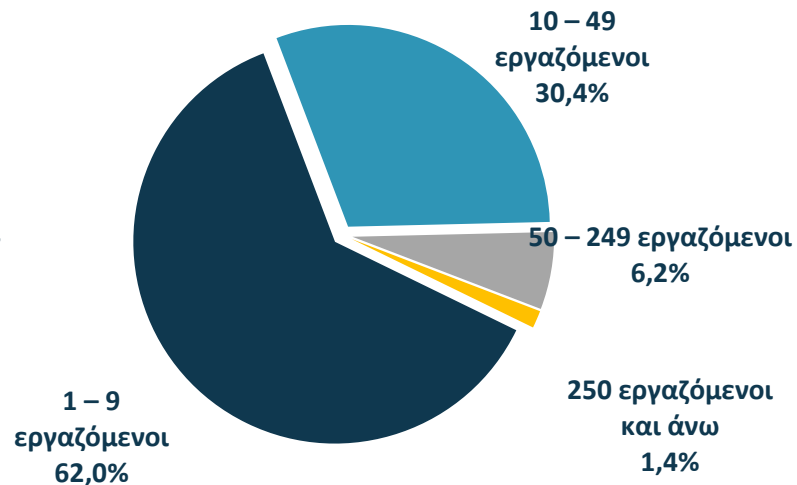
Περιγραφή του Δείγματος της Έρευνας

Κατανομή των εταιρειών του δείγματος:

Κύκλος Εργασιών

Προσωπικό

Περιγραφή του Δείγματος της Έρευνας

- Οι περισσότερες εταιρείες που συμμετείχαν στην έρευνα ανήκουν στον κλάδο του **Χονδρικού Εμπορίου (16,4%)**, της παροχής **Υπηρεσιών (14%)** και στον ευρύτερο κλάδο του **Τουρισμού (11,4%)**.

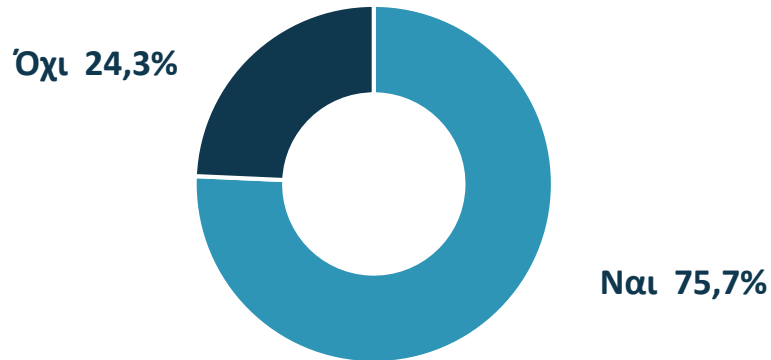
Κλάδος	Ποσοστό	Κλάδος	Ποσοστό
Χονδρικό Εμπόριο	16,4%	Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες & Ασφάλειες	2,3%
Υπηρεσίες	14,0%	Εκδόσεις - Εκτυπώσεις	2,2%
Τουρισμός	11,4%	Φάρμακα - Καλλυντικά (Βιομηχανία & Εμπόριο)	2,0%
Λιανικό Εμπόριο	8,5%	Ενέργεια - Ανακύκλωση	1,5%
Κατασκευές	8,2%	Ιατρικές Υπηρεσίες	1,4%
Τρόφιμα - Ποτά (Βιομηχανία & Εμπόριο)	6,9%	Ελαστικά - Πλαστικά	1,2%
Βιομηχανία	5,9%	Ακίνητη Περιουσία	1,1%
Πληροφορική - Τηλεπικοινωνίες	5,8%	Εκπαίδευση	1,1%
Μεταφορές - Αποθηκεύσεις	3,1%	Καύσιμα - Λιπαντικά - Υγραέρια	0,8%
Αγροτικά Προϊόντα	2,8%	Σουπερμάρκετ	0,7%
Εστίαση	2,4%	Χημικά Προϊόντα - Χρώματα	0,4%

Διακοπή Λειτουργίας στην περίοδο του lockdown

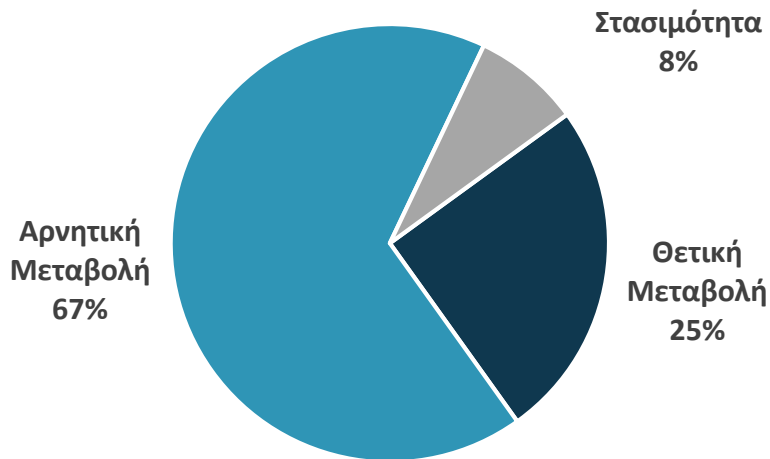
- 3 στις 4 εταιρείες δηλώνουν ότι ανήκουν σε **πληττόμενους ΚΑΔ** ή διέκοψαν την λειτουργία τους κατά την περίοδο του lockdown.

Ανήκει η εταιρία σας σε πληττόμενους ΚΑΔ ή διέκοψε την δραστηριότητά της κατά την περίοδο του lockdown;

Πορεία Οικονομικών Μεγεθών των Εταιρειών το 2020

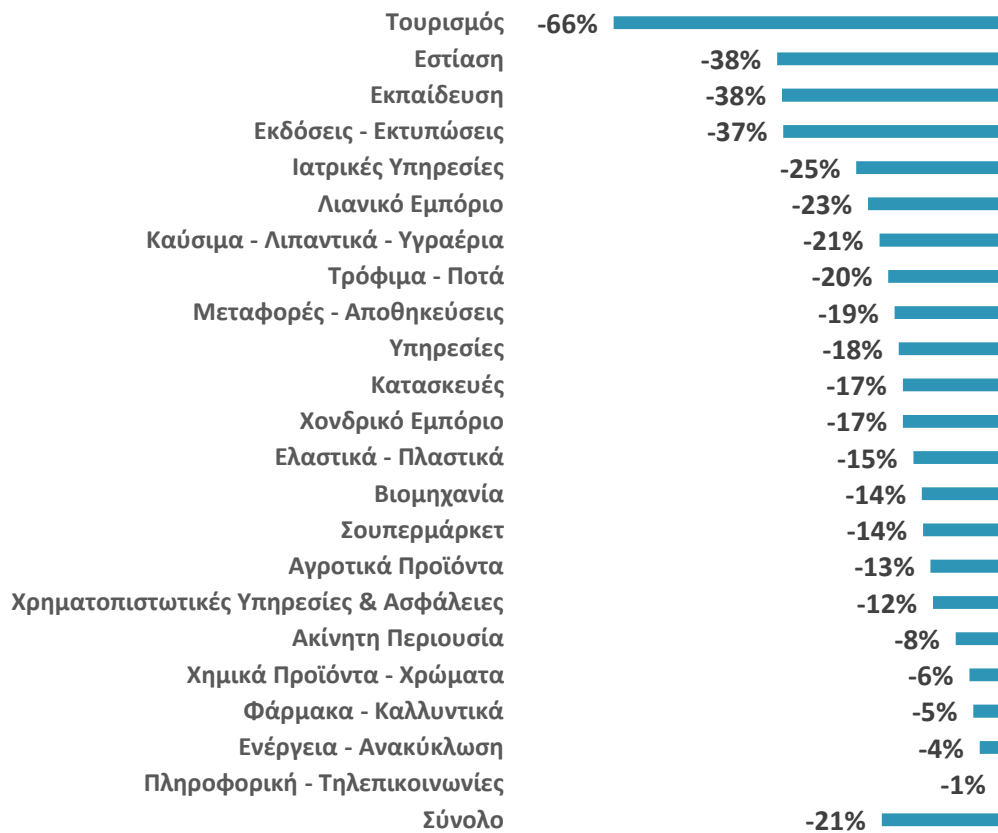
- **2 στις 3 εταιρείες (67%)** δήλωσαν ότι ο **κύκλος εργασιών** τους θα μειωθεί το **2020**, ενώ το 25% ότι θα αυξηθεί.
- Κατά μέσο όρο ο **κύκλος εργασιών** θα **μειωθεί** κατά **21%**.

- Αντίστοιχες μειώσεις αναμένουν οι εταιρείες τόσο για τα **EBITDA** τους (-21%), όσο και για την **ρευστότητά** τους (-22%).

Πρόβλεψη του Κύκλου Εργασιών το 2020 ανά Κλάδο

- Σύμφωνα με τις απαντήσεις των εταιρειών, την μεγαλύτερη μείωση στον **κύκλο εργασιών** εκτιμάται ότι θα την παρουσιάσει ο κλάδος του **Τουρισμού** (-66%) και θα ακολουθήσει ο κλάδος της **Εστίασης** (-38%).
- Από τους 22 κλάδους οι 17 παρουσιάζουν **διψήφιο ποσοστό μείωσης**.

Πρόβλεψη του Κύκλου Εργασιών το 2020 ανά Κλάδο και ανά Μέγεθος

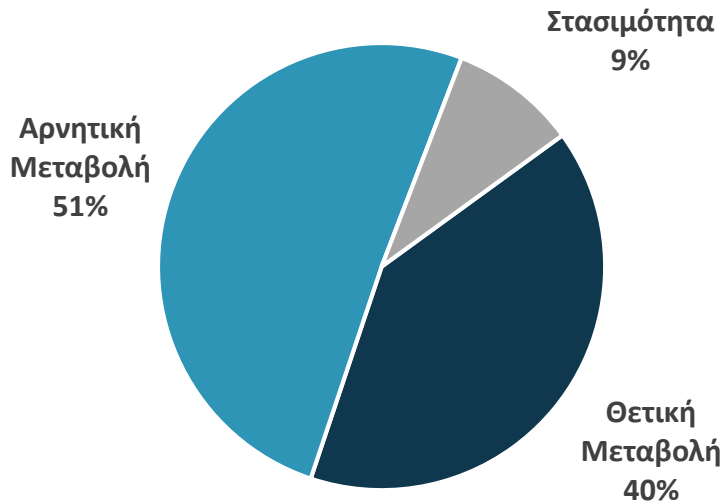
Κλάδος	< €2 εκατ.	€2 εκατ. - €10 εκατ.	> €10 εκατ.	Σύνολο
Τουρισμός	-65%	-73%	-63%	-66%
Εστίαση	-40%	-32%	-30%	-38%
Εκπαίδευση	-38%	-	-	-38%
Εκδόσεις - Εκτυπώσεις	-41%	-5%	20%	-37%
Ιατρικές Υπηρεσίες	-30%	-3%	-12%	-25%
Λιανικό Εμπόριο	-23%	-24%	-17%	-23%
Καύσιμα - Λιπαντικά - Υγραέρια	-60%	-16%	-20%	-21%
Τρόφιμα - Ποτά	-29%	-16%	-6%	-20%
Μεταφορές - Αποθηκεύσεις	-28%	-13%	4%	-19%
Υπηρεσίες	-18%	-19%	-15%	-18%
Κατασκευές	-21%	-1%	-2%	-17%
Χονδρικό Εμπόριο	-22%	-8%	-11%	-17%
Ελαστικά - Πλαστικά	-11%	-28%	-8%	-15%
Βιομηχανία	-18%	-9%	-7%	-14%
Σουπερμάρκετ	-8%	-32%	-3%	-14%
Αγροτικά Προϊόντα	-13%	-16%	3%	-13%
Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες & Ασφάλειες	-15%	-1%	-6%	-12%
Ακίνητη Περιουσία	-17%	7%	30%	-8%
Χημικά Προϊόντα - Χρώματα	-6%	-7%	-	-6%
Φάρμακα - Καλλυντικά	-10%	8%	7%	-5%
Ενέργεια - Ανακύκλωση	-1%	-1%	-16%	-4%
Πληροφορική - Τηλεπικοινωνίες	-3%	5%	8%	-1%
Σύνολο	-24%	-14%	-10%	-21%

Πορεία Οικονομικών Μεγεθών των Εταιρειών το 2021

- Οι μισές εταιρείες (**51%**) εκτιμούν ότι ο **κύκλος εργασιών** τους θα είναι επίσης μειωμένος το **2021** σε σχέση με το 2019.
- Κατά μέσο όρο **σε σχέση με το 2019** οι εταιρείες εκτιμούν ότι ο **κύκλος εργασιών** τους θα **μειωθεί** κατά **13%**.

- Ελαφρά μεγαλύτερες μειώσεις αναμένουν οι εταιρείες τόσο για τα **EBITDA** τους (-14%), όσο και για την **ρευστότητά** τους (-15%).

Πρόβλεψη του Κύκλου Εργασιών το 2021 ανά Κλάδο και ανά Μέγεθος

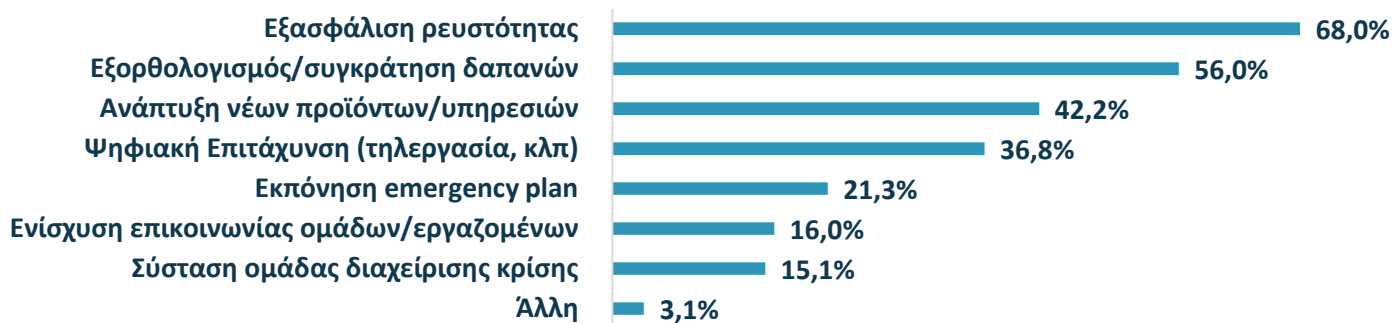
Κλάδος	< €2 εκατ.	€2 εκατ. - €10 εκατ.	> €10 εκατ.	Σύνολο
Εκπαίδευση	-43%	-	-	-43%
Τουρισμός	-40%	-43%	-29%	-40%
Ιατρικές Υπηρεσίες	-35%	5%	-3%	-27%
Εστίαση	-23%	-18%	-20%	-22%
Λιανικό Εμπόριο	-21%	-18%	-12%	-20%
Μεταφορές - Αποθηκεύσεις	-23%	-11%	3%	-14%
Εκδόσεις - Εκτυπώσεις	-15%	-10%	10%	-14%
Κατασκευές	-17%	1%	1%	-14%
Καύσιμα - Λιπαντικά - Υγραέρια	-40%	-11%	0%	-13%
Αγροτικά Προϊόντα	-14%	-8%	10%	-11%
Ελαστικά - Πλαστικά	-14%	-10%	-3%	-10%
Υπηρεσίες	-10%	-3%	-11%	-10%
Χονδρικό Εμπόριο	-12%	-2%	-1%	-8%
Βιομηχανία	-14%	0%	9%	-8%
Σουπερμάρκετ	-4%	-16%	-4%	-7%
Χημικά Προϊόντα - Χρώματα	-11%	-3%	-	-7%
Τρόφιμα - Ποτά	-14%	-4%	4%	-7%
Ενέργεια - Ανακύκλωση	-5%	1%	-18%	-7%
Ακίνητη Περιουσία	-11%	-6%	50%	-6%
Φάρμακα - Καλλυντικά	-9%	11%	5%	-4%
Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες & Ασφάλειες	-6%	-2%	6%	-3%
Πληροφορική - Τηλεπικοινωνίες	2%	3%	15%	3%
Σύνολο	-16%	-6%	-1%	-13%

Ενέργειες για την αντιμετώπιση της πανδημίας

- Η εξασφάλιση ρευστότητας (68%) και η συγκράτηση δαπανών (56%) αποτελούν τις σημαντικότερες ενέργειες για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας για την πλειοψηφία των εταιρειών.

Ποιες θεωρείτε ως τις σημαντικότερες δράσεις (ενέργειες) για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της υγειονομικής κρίσης (Covid-19); (έως 3 επιλογές)

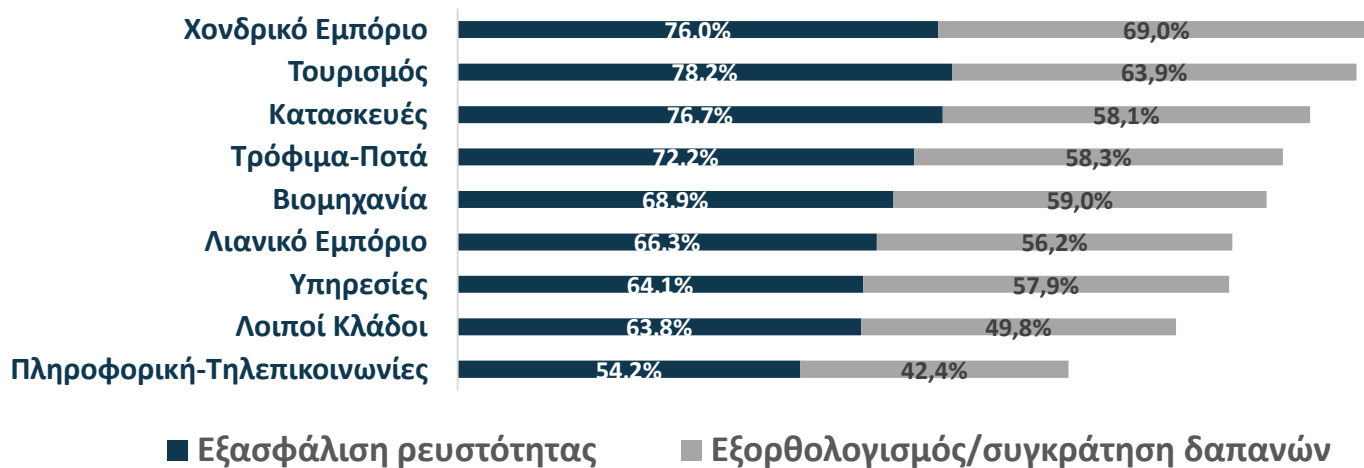

Τα ποσοστά δεν αθροίζουν στο 100% διότι οι εταιρείες είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν έως 3 απαντήσεις

Ενέργειες για την αντιμετώπιση της πανδημίας

- Σε όλους σχεδόν τους κλάδους τις δύο πρώτες θέσεις καταλαμβάνουν η **εξασφάλιση ρευστότητας** και η **συγκράτηση δαπανών**.
- Εξαίρεση αποτελεί ο κλάδος της **Πληροφορικής-Τηλεπικοινωνιών** όπου τις πρώτες θέσεις καταλαμβάνουν η **ψηφιακή επιτάχυνση** (71%) και η **ανάπτυξη νέων προϊόντων/υπηρεσιών** (59,3%).

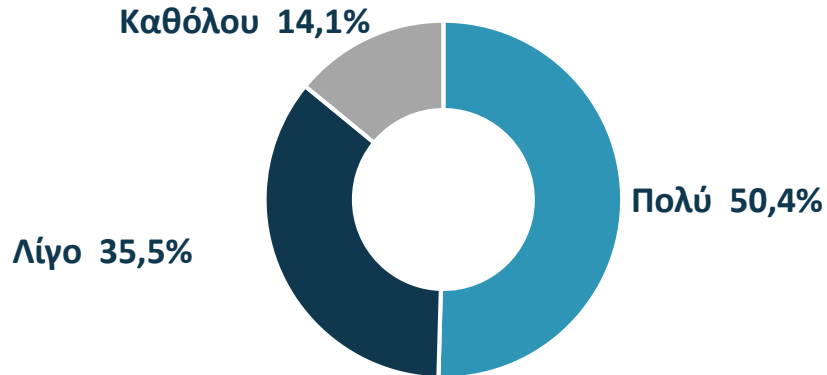
Τα ποσοστά δεν αθροίζουν στο 100% διότι οι εταιρείες είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν έως 3 απαντήσεις

Συνεργασία με το εξωτερικό

- Στις **μισές εταιρίες** (50,4%) η συνεργασία με εταιρείες του εξωτερικού επηρεάστηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό λόγω της πανδημίας.

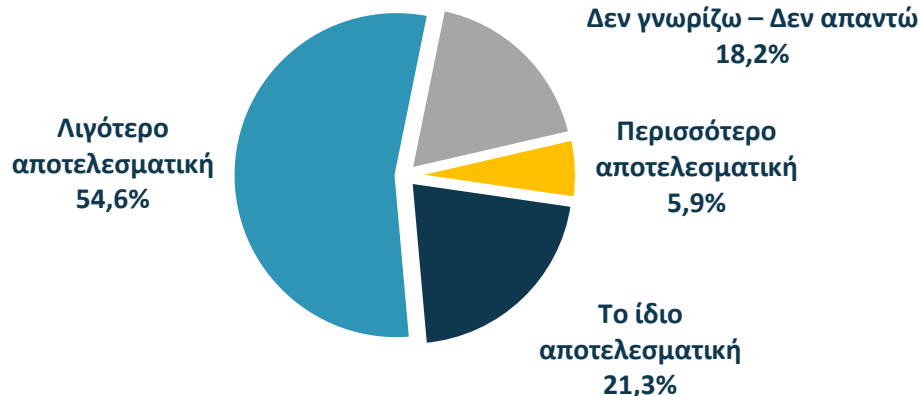
Σε τι βαθμό επηρεάστηκε η συνεργασία σας με εταιρείες του εξωτερικού λόγω των έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19;

Αποτελεσματικότητα της Τηλεργασίας

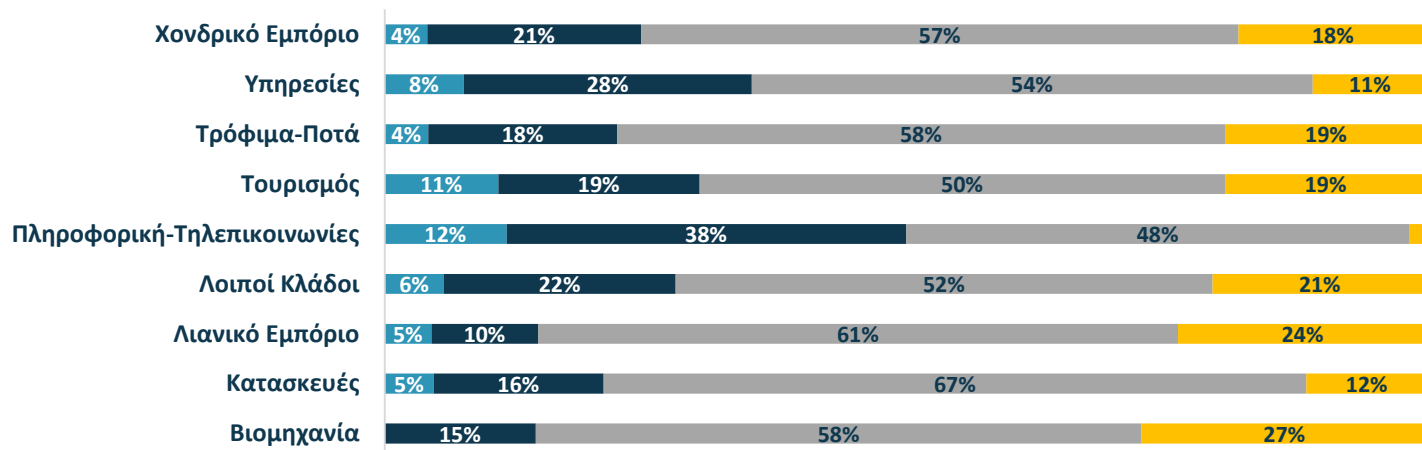
- Η πλειοψηφία των εταιρειών (54,6%) θεωρεί ότι η τηλεργασία είναι **λιγότερο αποτελεσματική** σε σχέση με την εργασία στο γραφείο.
- Μόλις το 5,9% πιστεύει ότι είναι περισσότερο αποτελεσματική.

Πόσο αποτελεσματική θεωρείτε ότι είναι η τηλεργασία σε σχέση με την εργασία στο γραφείο;

Αποτελεσματικότητα της Τηλεργασίας ανά Κλάδο

- Σε όλους τους κλάδους η τηλεργασία θεωρείται λιγότερο αποτελεσματική.
- Το υψηλότερο ποσοστό για την επιλογή **λιγότερο αποτελεσματική** καταγράφεται στο κλάδο των **Κατασκευών** (67%) και το χαμηλότερο στον κλάδο της **Πληροφορικής** (48%).

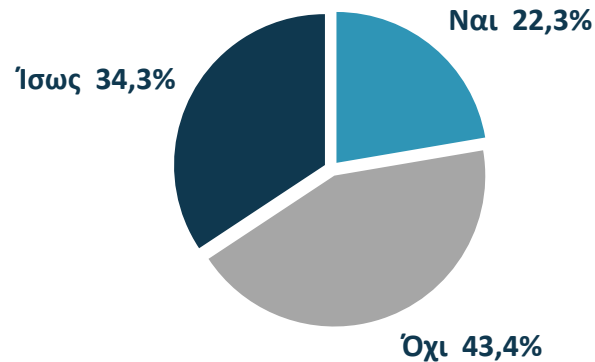
■ Περισσότερο αποτελεσματική ■ Το ίδιο αποτελεσματική ■ Λιγότερο αποτελεσματική ■ Δεν γνωρίζω – Δεν απαντώ

Διατήρηση της Τηλεργασίας στην μετα-COVID εποχή

- Από τις εταιρείες που εφαρμόζουν την τηλεργασία, το **43,4%** δήλωσε ότι **δεν** θα διατηρήσει την τηλεργασία μετά το πέρας της πανδημίας, ενώ **το 1/3 (34,2%) ενδέχεται** να την συνεχίσει.
- Το **22,3%** θεωρεί δεδομένο ότι θα την **διατηρήσει**.

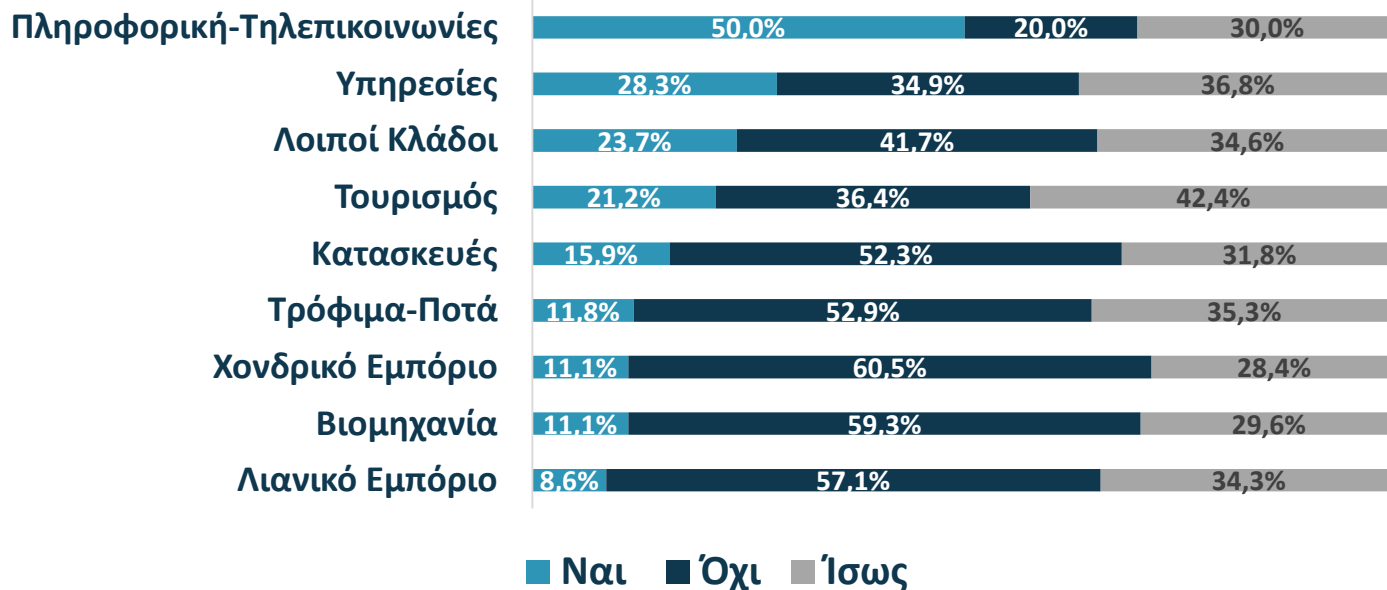
Θα διατηρήσει η εταιρεία σας το καθεστώς τηλεργασίας στην μετα-COVID εποχή;

Διατήρηση της Τηλεργασίας στην μετα-COVID εποχή ανά Κλάδο

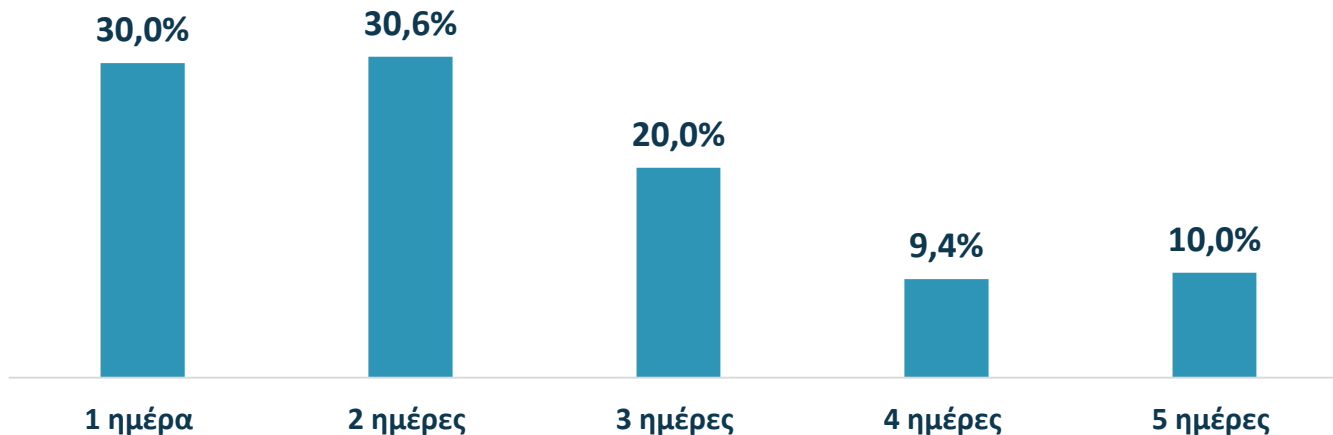
- Στο κλάδο της **Πληροφορικής-Τηλεπικοινωνιών** η μια στις δυο εταιρείες θα συνεχίσουν την τηλεργασία και στην μετά-covid εποχή.
- Ακολουθεί ο κλάδος παροχής **Υπηρεσιών** με 28,3%.

Συχνότητα Τηλεργασίας

- Από τις εταιρείες που θα εφαρμόσουν την εξ αποστάσεως εργασία **6 στις 10** σκοπεύουν να την διατηρήσουν **1 με 2 φορές την εβδομάδα**.

Αν τελικά διατηρήσει η εταιρεία σας την τηλεργασία πόσες ημέρες την εβδομάδα θα ισχύει;

Πιστωτική Πολιτική

- Το **37,3%** των εταιρειών **δεν διαφοροποίησε** την πιστωτική πολιτική του.
- Ωστόσο από τις υπόλοιπες εταιρείες η πλειοψηφία έχει προβεί σε **μείωση** του **ορίου** (26,1%) και του **χρόνου** (20,6%) πίστωσης.

Πως έχει μεταβληθεί η πιστωτική σας πολιτική μετά το ξέσπασμα την πανδημίας; (έως 2 επιλογές)

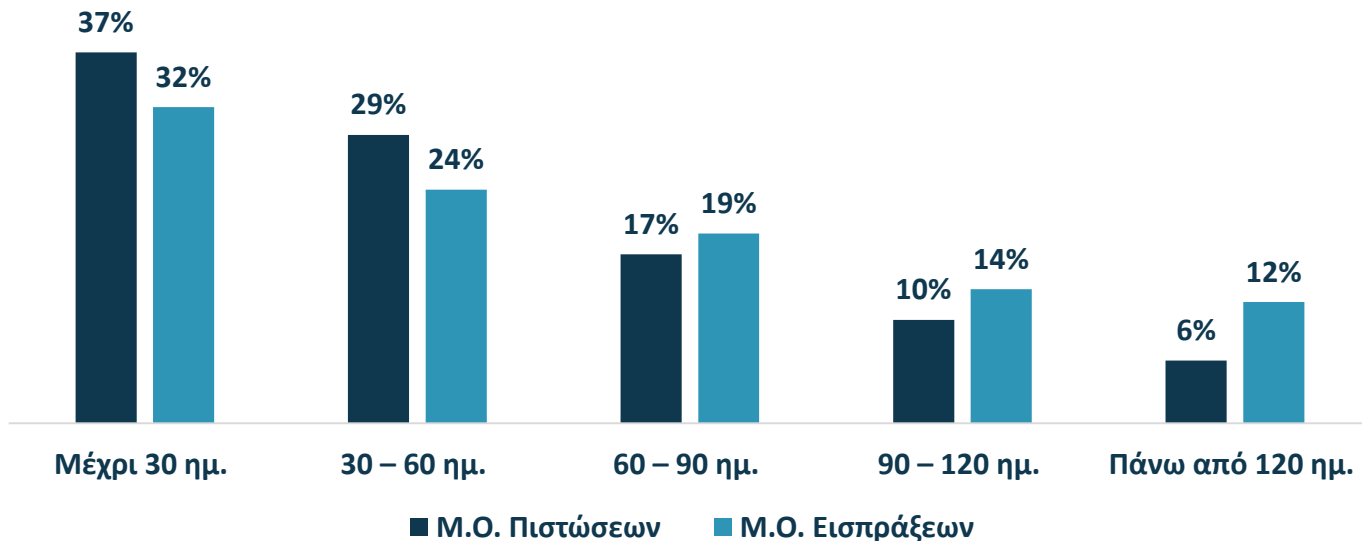

Τα ποσοστά δεν αθροίζουν στο 100% διότι οι εταιρείες είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν έως 2 απαντήσεις

Πιστωτική Πολιτική

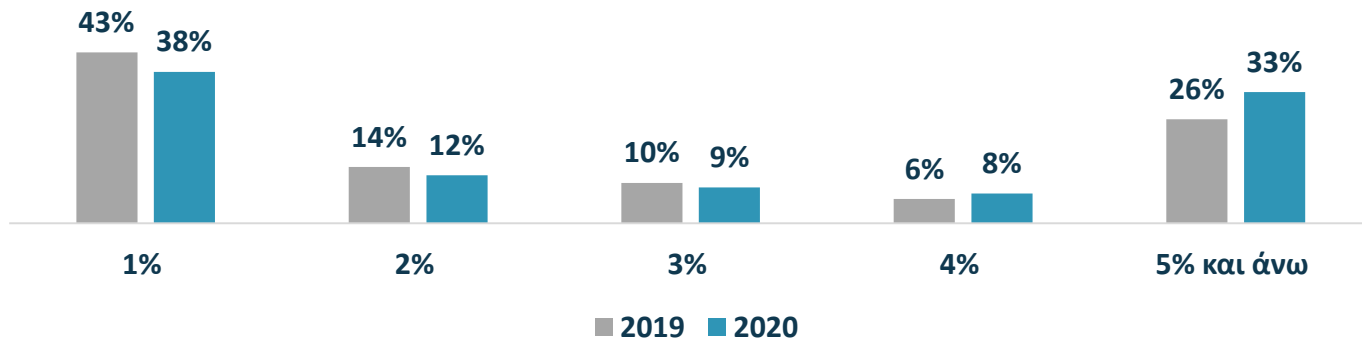
- Η πλειοψηφία (**66%**) των εταιρειών **παρέχει πιστώσεις** που δεν ξεπερνούν τις **60 ημέρες**.
- Αντίστοιχα, το **56%** **εισπράττει τις απαιτήσεις** εντός 60 ημερών, ενώ αντιθέτως μια στις τέσσερις εταιρείες (**26%**) εισπράττει μετά από 3 μήνες.

Επισφάλειες

- Σημαντική αύξηση των επισφαλειών που **ξεπερνούν το 5%** επί των συνολικών πωλήσεων παρατηρείται το **2020** στις εταιρείες του δείγματος (2020: 33% έναντι 2019: 26%).
- Αντιθέτως, **επισφάλειες έως 1%** αντιμετωπίζει το **38%** των εταιρειών, ποσοστό μειωμένο σε σχέση με το 2019 (43%).

Τι ποσοστό (%) επί των συνολικών σας πωλήσεων αφορούν οι επισφάλειες πελατών;

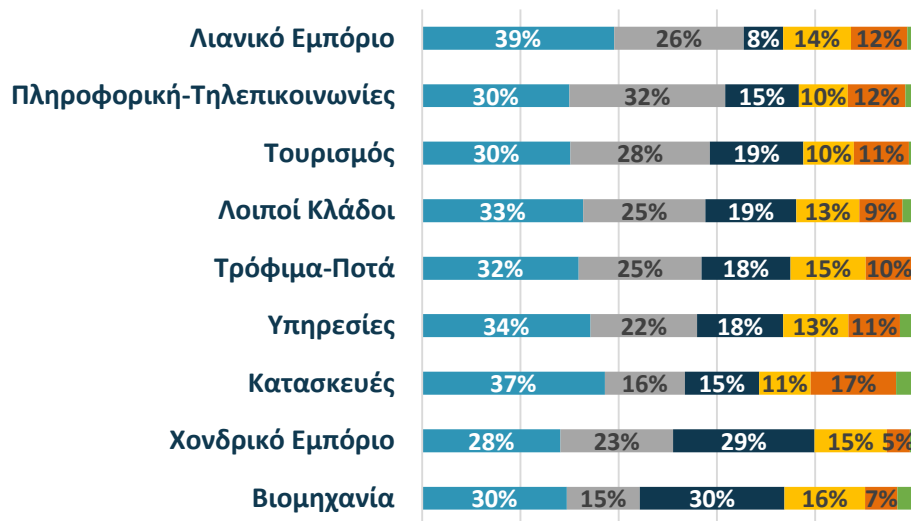
Προτεραιότητες Οικονομικών Διευθυντών/Credit Controllers

- Οι Οικονομικοί Διευθυντές/Credit Controllers επιλέγουν ως πρώτη επιλογή την **βελτίωση των εσωτερικών διαδικασιών** με ποσοστό **33%**.
- Αρκετά υψηλά ποσοστά καταλαμβάνουν τόσο οι **επενδύσεις στην τεχνολογία** για εφαρμογές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου (**24%**), όσο και ο εμπλουτισμός και η ενημέρωση της **βάσης δεδομένων των πελατών** τους (**19%**).

Ποια από τις παρακάτω ενέργειες θεωρείτε ότι πρέπει να αποτελεί την πρώτη προτεραιότητα για έναν Οικονομικό Διευθυντή/Credit Controller την επόμενη τριετία;

Προτεραιότητες Οικονομικών Διευθυντών/Credit Controllers

- Βελτίωση εσωτερικών διαδικασιών
- Επένδυση στην τεχνολογία για εφαρμογές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου
- Εμπλουτισμός και ενημέρωση της βάσης δεδομένων πελατών
- Εκπαίδευση προσωπικού
- Πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού
- Άλλη

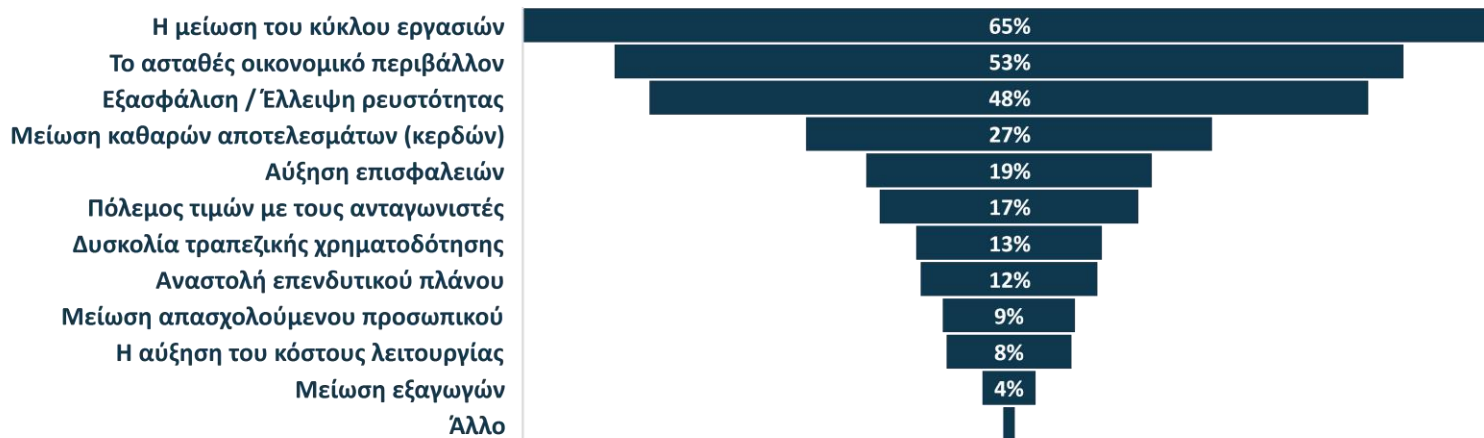
- Η βελτίωση των εσωτερικών διαδικασιών αποτελεί την πρωταρχική προτεραιότητα σε όλους σχεδόν τους κλάδους.
- Στους 6 από τους 9 κλάδους την δεύτερη θέση καταλαμβάνουν οι επενδύσεις στην τεχνολογία για εφαρμογές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου.

Ανησυχίες – Φόβοι Εταιρειών

- Η μείωση του κύκλου εργασιών (65%), το ασταθές οικονομικό περιβάλλον (53%) και η έλλειψη ρευστότητας (48%) είναι οι σημαντικότερες πηγές ανησυχίας για τις εταιρείες λόγω του Covid-19.

Ποιες οι σημαντικότερες επιχειρηματικές ανησυχίες/φόβοι που σας απασχολούν μετά την εξάπλωση του Covid-19; (έως 3 επιλογές)

Τα ποσοστά δεν αθροίζουν στο 100% διότι οι εταιρείες είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν έως 3 απαντήσεις

Ανησυχίες – Φόβοι Εταιρειών

- Σε όλους τους κλάδους οι προαναφερόμενες επιλογές κατέλαβαν τις τρεις πρώτες θέσεις.

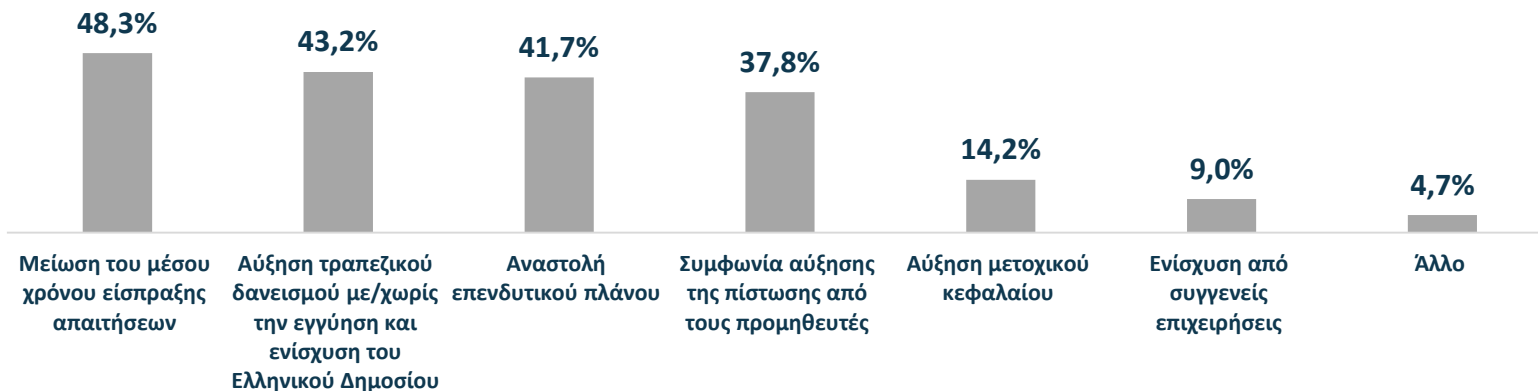
Τα ποσοστά δεν αθροίζουν στο 100% διότι οι εταιρείες είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν έως 3 απαντήσεις

Ρευστότητα

- Οι μισές σχεδόν εταιρείες (**48,3%**) θα προσπαθήσουν να **μειώσουν τον χρόνο είσπραξης των απαιτήσεών** τους στην προσπάθειά τους να βελτιώσουν την ρευστότητα τους.
- Υψηλά ποσοστά έλαβαν η αύξηση **τραπεζικού δανεισμού**, η **αναστολή επενδύσεων** και η προσπάθεια **αύξησης της πίστωσης από τους προμηθευτές**.

Ποιες είναι οι στρατηγικές που θα εφαρμόσετε προκειμένου να καλυφθεί τυχόν επιδείνωση της ρευστότητας της επιχείρησής σας; (έως 3 επιλογές)

Τα ποσοστά δεν αθροίζουν στο 100% διότι οι εταιρείες είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν έως 3 απαντήσεις

Αξιοποίηση Μέτρων του Κράτους

- Σχεδόν **2 στις 3 εταιρείες (65,1%)** που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν αξιοποιήσει τα μέτρα στήριξης του ελληνικού κράτους.
- Στους κλάδους του **Τουρισμού**, των **Τροφίμων-Ποτών** και των **Κατασκευών** το ποσοστό ξεπερνάει το 70%.

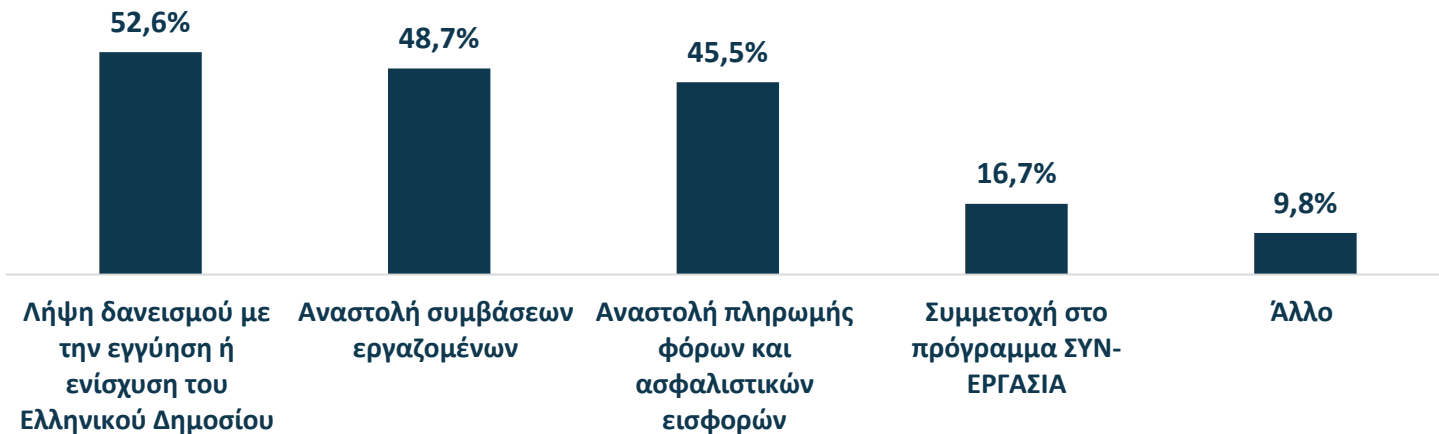
Έχετε αξιοποιήσει κάποιο από τα μέτρα στήριξης του Ελληνικού κράτους κατά την διάρκεια της πανδημίας;

Αξιοποίηση Μέτρων του Κράτους

- Μια στις δύο εταιρείες (52,6%) δανείστηκαν με την εγγύηση ή την ενίσχυση του Ελληνικού Δημοσίου και το 48,7% ανέστειλε τις συμβάσεις των εργαζομένων του.
- Σχεδόν παρόμοιο ποσοστό (45,5%) προέβη σε αναστολή πληρωμής φόρων και ασφαλιστικών εισφορών.

Αν ναι προσδιορίστε ποιο:

Οι επιλογές δεν αθροίζονται στο 100% διότι δεν υπήρχε όριο επιλογών

Μέτρα Περιορισμού Λειτουργικού Κόστους

- Το **30,9%** των εταιρειών συμμετέχει στο **πρόγραμμα πληρωμής μειωμένου ενοικίου**.
- Αντίστοιχο ποσοστό (30,4%) διαπραγματεύτηκε την μείωση του ενοικίου** των ακινήτων που χρησιμοποιεί η εταιρεία.

Ποια είναι τα μέτρα που έχετε λάβει ή προτίθεστε να λάβετε για τον περιορισμό του λειτουργικού κόστους της επιχείρησής σας: (έως 3 επιλογές)

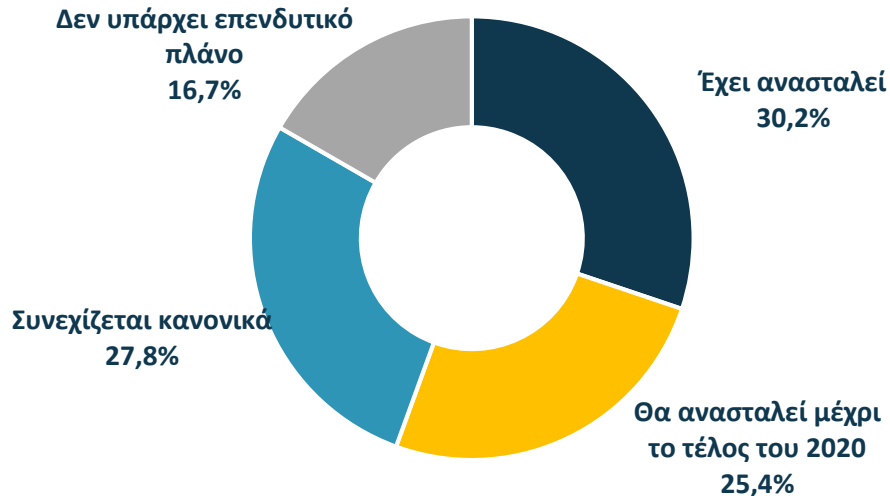
Τα ποσοστά δεν αθροίζουν στο 100% διότι οι εταιρείες είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν έως 3 απαντήσεις

Επενδυτικό Πλάνο

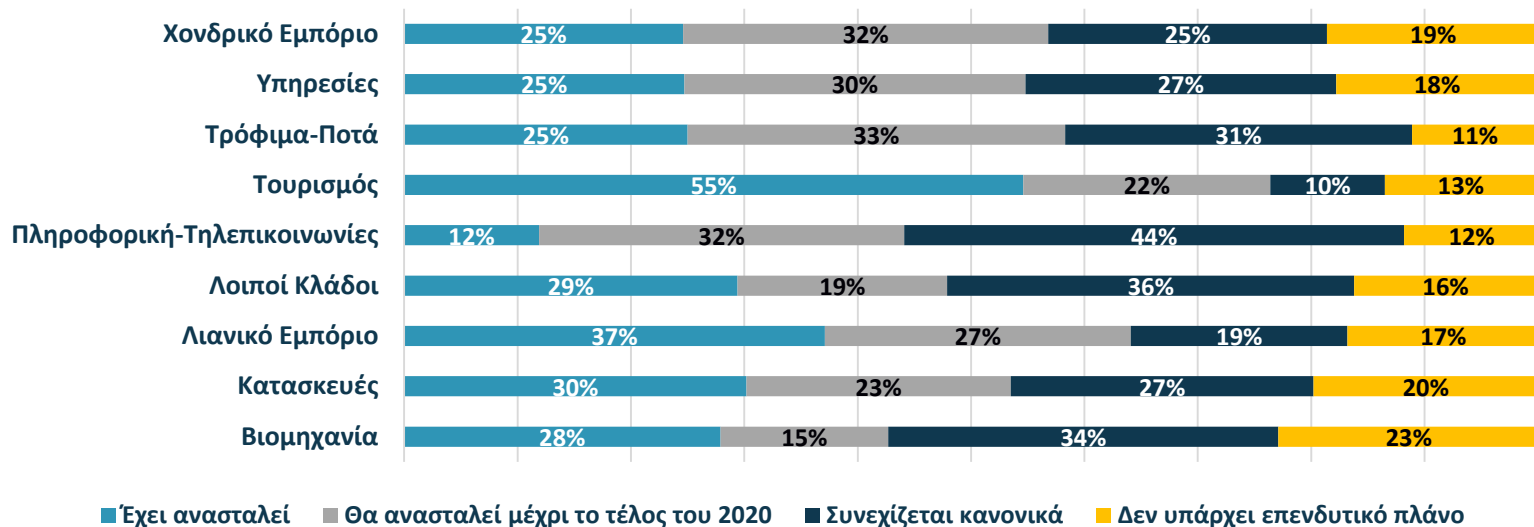
- Το **30,2%** των εταιρειών ανέστειλε πλήρως το επενδυτικό του πλάνο.
- 1 στις 4 εταιρείες (**25,4%**) απάντησε ότι θα το αναστείλει προσωρινά το 2020.

Σχετικά με το επενδυτικό πλάνο της επιχείρησής σας:

Επενδυτικό Πλάνο

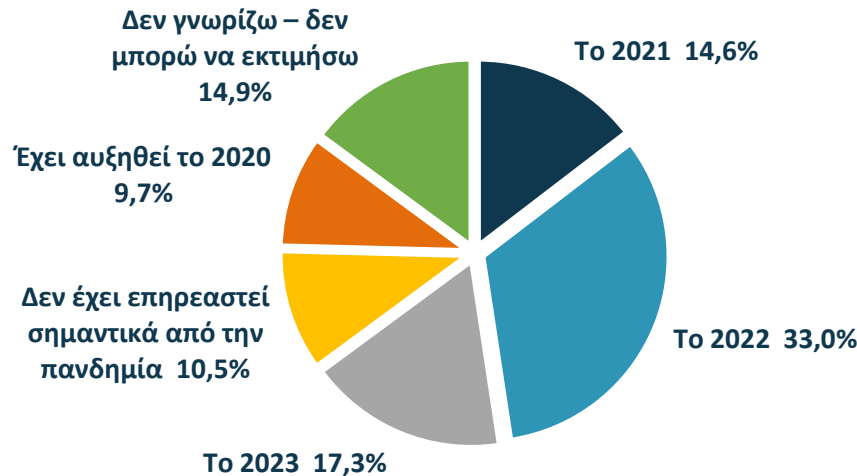
- Το μεγαλύτερο ποσοστό αναστολής επενδύσεων εμφανίζει ο κλάδος του **Τουρισμού (55%)** και ακολουθεί ο κλάδος του **Λιανικού Εμπορίου (37%)**
- Αντιθέτως το μικρότερο ποσοστό το παρουσίασε ο κλάδος της **Πληροφορικής-Τηλεπικοινωνιών (12%)**.

Επιστροφή στα προ Covid-19 επίπεδα

- Το **33%** των ερωτηθέντων θεωρεί ότι ο **κύκλος εργασιών** της εταιρείας τους θα επιστρέψει στα προ Covid-19 επίπεδα το **2022** και το **17,3%** το **2023**.
- Μόλις το **9,7%** δήλωσε ότι ο κύκλος εργασιών παρουσίασε αύξηση το **2020**.

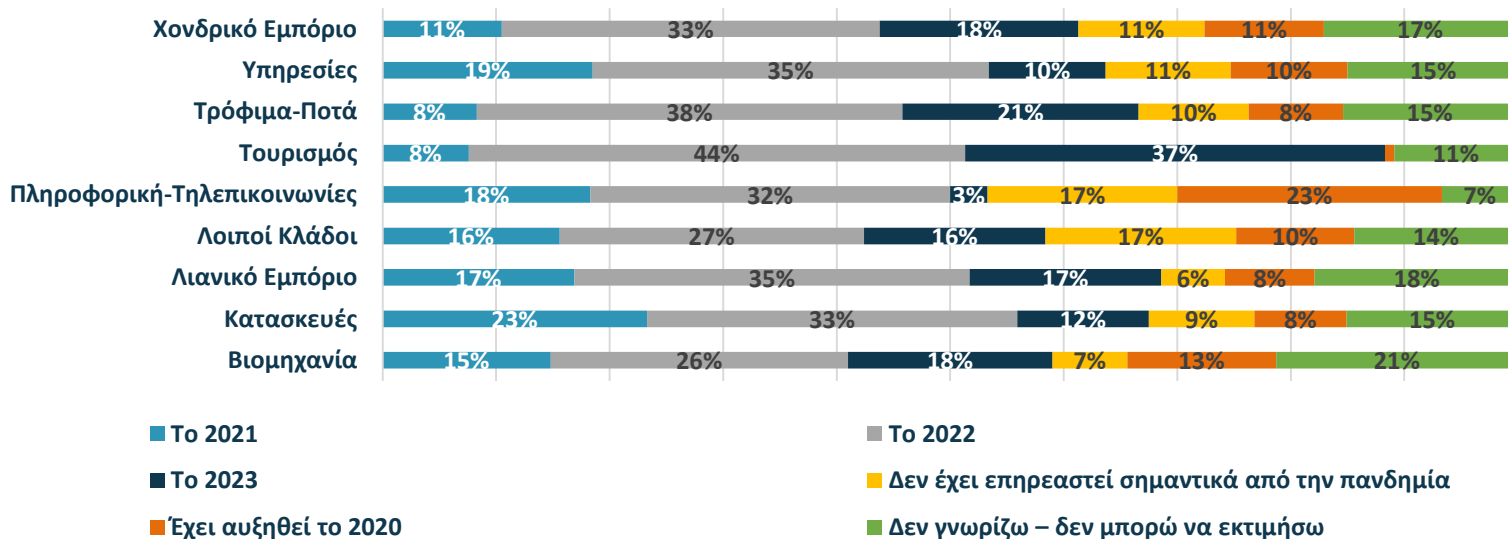
Όσον αφορά την εταιρεία σας πότε εκτιμάτε ότι ο κύκλος εργασιών της θα επιστρέψει στα επίπεδα προ COVID-19;

Επιστροφή στα προ Covid-19 επίπεδα

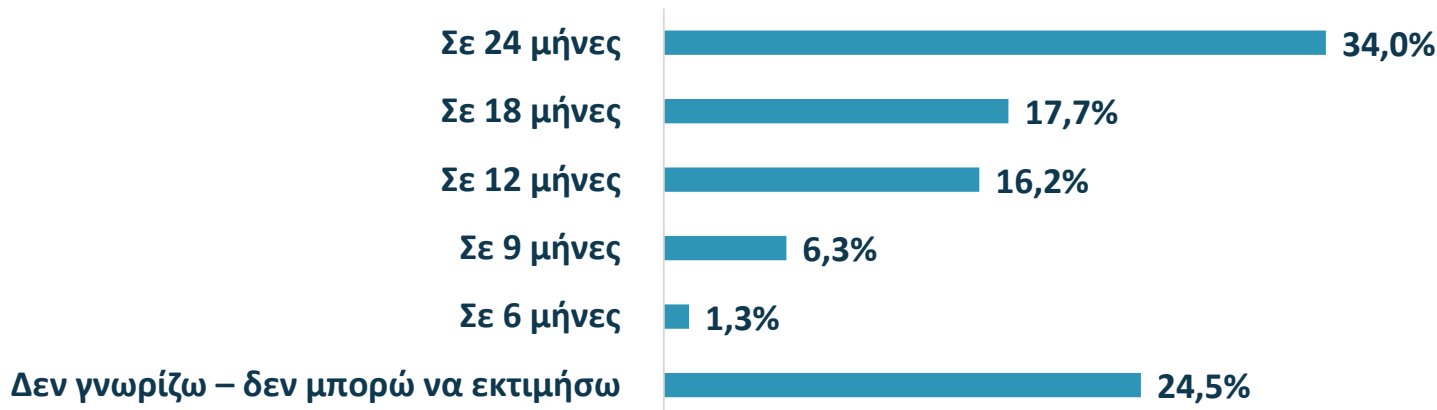
- Η συντριπτική πλειοψηφία (8 στις 10 εταιρείες) στον κλάδο του **Τουρισμού** θεωρεί ότι ο κύκλος εργασιών θα επιστρέψει στα προ Covid-19 επίπεδα το **2022** ή το **2023**.
- Στον σύνολο των κλάδων οι **Κατασκευές** παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ποσοστό (**23%**) απαντήσεων που θεωρούν ότι ο κύκλος εργασιών θα επανακάμψει το **2021**.

Επιστροφή στα προ Covid-19 επίπεδα

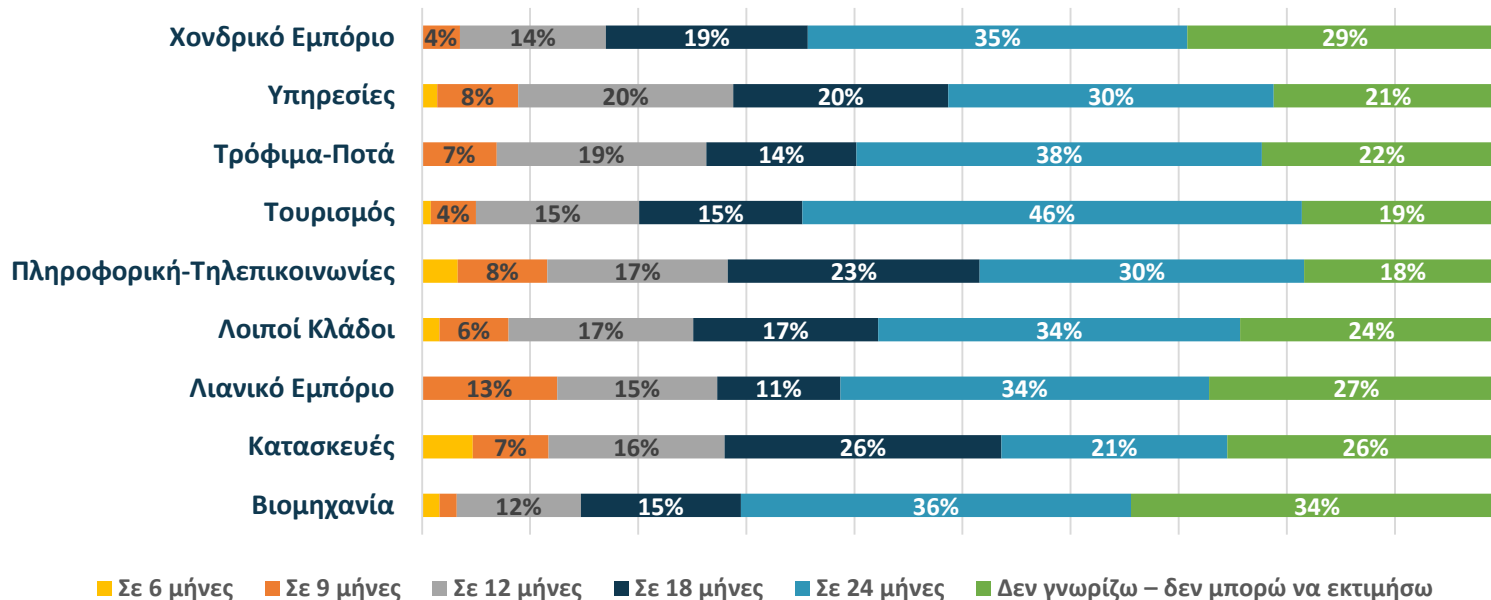
- Μια στις τρεις εταιρείες (34%) εκτιμούν ότι θα χρειαστούν **2 χρόνια** για να επανέλθει η **οικονομική δραστηριότητα στην χώρα** στα επίπεδα του 2019.
- Περίπου 1 στις 6 (17,7%) εκτιμούν ότι θα χρειαστούν 18 μήνες.

Πότε εκτιμάτε ότι η οικονομική δραστηριότητα στην χώρα θα επιστρέψει στα επίπεδα προ COVID-19;

Επιστροφή στα προ Covid-19 επίπεδα – Ανάλυση ανά Κλάδο

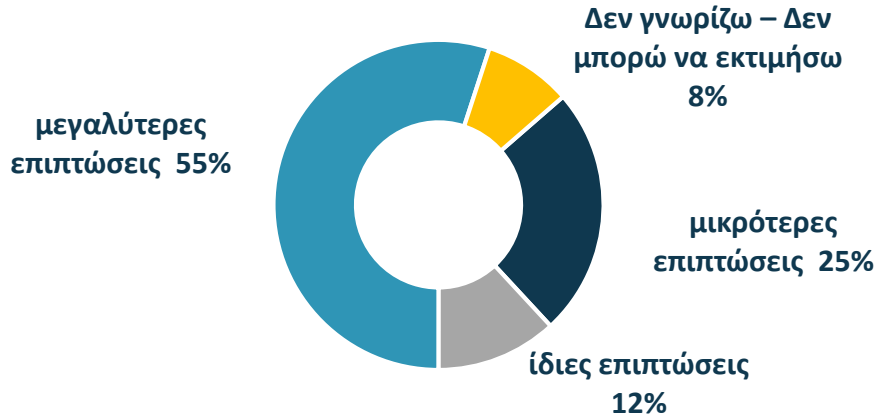
- Ο **Τουρισμός** παρουσιάζεται ως ο πιο απαισιόδοξος κλάδος, καθώς το **61%** των εταιρειών εκτιμά ότι θα χρειαστεί τουλάχιστον 18 μήνες για να επιστρέψει η χώρα στα προ πανδημίας επίπεδα.

Σύγκριση με την Ύφεση της περιόδου 2009-2013

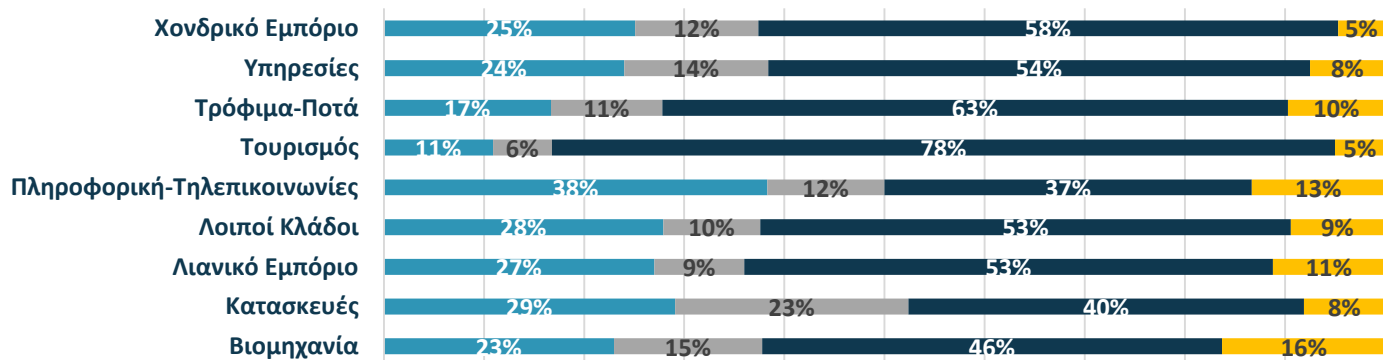
- Η **πλειοψηφία** των εταιρειών (**55%**) θεωρεί ότι οι **συνέπειες της πανδημίας** στην ελληνική οικονομία **θα είναι μεγαλύτερες** των συνεπειών της κρίσης της περιόδου 2009-2013.
- **1** στις **4 εταιρείες** θεωρούν ότι θα είναι **μικρότερες**.

Θεωρείται ότι η παρούσα ύφεση σε σχέση με την μεγάλη οικονομική κρίση της περιόδου 2009-2013 θα έχει.....στην ελληνική οικονομία:

Σύγκριση με την Ύφεση της περιόδου 2009-2013

- Μόνο στον κλάδο της **Πληροφορικής-Τηλεπικοινωνιών** οι απαντήσεις είναι μοιρασμένες (μικρότερες επιπτώσεις: 38%, μεγαλύτερες: 37%).
- Αντιθέτως, στον κλάδο του **Τουρισμού** 8 στις 10 εταιρείες (78%) θεωρούν ότι οι επιπτώσεις θα είναι μεγαλύτερες.
- Στους 6 από τους 9 κλάδους το ποσοστό που έλαβε η απάντηση «μεγαλύτερες επιπτώσεις» ξεπέρασε το 50%.

■ μικρότερες επιπτώσεις ■ ίδιες επιπτώσεις ■ μεγαλύτερες επιπτώσεις ■ Δεν γνωρίζω – Δεν μπορώ να εκτιμήσω

Συμπεράσματα

- **Μείωση κατά 21%** προβλέπεται να εμφανίσει ο κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων το 2020, ενώ το 2021 αναμένεται μείωση κατά 13% σε σχέση με το 2019.
- Η **εξασφάλιση ρευστότητας** και η **συγκράτηση δαπανών** αποτελούν τις **σημαντικότερες ενέργειες** για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας.
- Η πλειοψηφία των εταιρειών θεωρεί ότι η τηλεργασία είναι **λιγότερο αποτελεσματική** σε σχέση με την εργασία στο γραφείο.
- Σημαντικός αριθμός εταιρειών έχει προβεί σε **μείωση του ορίου** και του **χρόνου πίστωσης** που παρέχει.
- Παρατηρείται σημαντική **αύξηση των επισφαλειών**.
- Η **μείωση του κύκλου εργασιών**, το **ασταθές οικονομικό περιβάλλον** και η **έλλειψη ρευστότητας** είναι οι σημαντικότερες πηγές ανησυχίας για τις εταιρείες λόγω του Covid-19.

Συμπεράσματα

- Οι εταιρείες προσπαθούν να **μειώσουν τον χρόνο είσπραξης των απαιτήσεών τους** στην προσπάθειά τους να βελτιώσουν την ρευστότητα τους.
- Η μεγάλη πλειοψηφία έχει αξιοποιήσει τα **μέτρα στήριξης** του ελληνικού κράτους.
- Οι περισσότερες εταιρείες **ανέστειλαν** πλήρως το **επενδυτικό τους πλάνο**.
- Η επιστροφή του **κύκλου εργασιών** στα προ Covid-19 επίπεδα τοποθετείται στο 2022 ή το 2023.
- Παραπάνω από τις μισές εταιρείες εκτιμούν ότι οι **συνέπειες της πανδημίας** στην ελληνική οικονομία θα είναι μεγαλύτερες των συνεπειών της κρίσης της περιόδου 2009-2013.

Προτάσεις

- Επενδύσεις για τον **ψηφιακό μετασχηματισμό** τους και ανάπτυξη **νέων προϊόντων/υπηρεσιών** προσαρμοσμένα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς.
- Εκπαίδευση προσωπικού σε **νέες τεχνολογίες** και ενίσχυση των **ψηφιακών δεξιοτήτων** του.
- Ισχυρή **παρουσία στο διαδίκτυο** μέσω σύγχρονων ιστοσελίδων και αξιοποίηση των **μέσων κοινωνικής δικτύωσης** για την προβολή τους.
- Περαιτέρω ανάπτυξη των **ηλεκτρονικών καταστημάτων** (e-shops) τους.

Προτάσεις

- Συμμετοχή σε **εθνικά** και **ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης**.
- Βελτίωση **εσωτερικών διαδικασιών** και ανάπτυξη συστημάτων για **τηλεργασία** επιδεικνύοντας μεγαλύτερη ευελιξία και προσαρμοστικότητα.
- Επένδυση σε **εφαρμογές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου** και **εμπλουτισμού της βάσης δεδομένων** των πελατών τους, ώστε να ελαχιστοποιήσουν τις επισφάλειες τους.
- Συνεχής παρακολούθηση και αξιοποίηση των **μέτρων** που ανακοινώνει το **κράτος** για την στήριξη των επιχειρήσεων.

A wooden mannequin is shown from the side, leaning forward to balance a tall, precarious stack of wooden blocks on top of a smaller, more stable stack. The background is black, making the light-colored wood stand out. The mannequin's right arm is extended, supporting the top of the taller stack. The taller stack is significantly more unstable, with many blocks protruding and the top section appearing to be in the process of falling or being placed. The shorter stack is more compact and stable.

Σας ευχαριστώ
για την προσοχή σας.

Σταματίνα Παντελαίου
Διευθύντρια Οικονομικών Κλαδικών
Μελετών ICAP ΑΕ